

ТМ	Г. XXIV	Бр. 3-4	Стр. 365 - 366	Ниш	јул - децембар	2000.
----	---------	---------	----------------	-----	----------------	-------

Промотивна реч
Примљено: 06.07.2001.

Јелена Ђорђевић

РОМСКЕ ДУШЕ*

Реч је о интервјуима вођеним са једном групом, са једном заједницом, са, заправо, представницима те заједнице који покушавају да говоре о себи и виђењу самих себе у оквиру ситуације у данашњој Југославији и у вези са проблемом религијске припадности, која је основна тема истраживања колеге Ђорђевића и његових сарадника. Дакле, ова књига се састоји од збирке интервјуа са Ромима, представницима ромске заједнице, који очигледно припадају различитим друштвеним и социјалним категоријама и узрасту, рекла бих, а исто тако и од збирке интервјуа са црквеним, верским великодостојницима, оним људима који имају у својој пастви Роме и директно комуницирају са њима. Имамо, дакле, две групе интервјуа пред собом, који отварају мноштво питања о којима говоримо и ми овде, већ два три дана.

На почетку, истакла бих да је ова књига један фантастичан пример на који начин једна заједница, као што су то Роми, доприноси, у пуном смислу те речи, ширењу и живљењу толеранције. Јер, сви ови интервјуи, односно погледи изражени о верској проблематици у њима, показују апсолутну ромску отвореност, прилагођавање и прихватање ситуације у којој живе са чврстом и јасном свешћу о властитом идентитету - без икаквих проблема, без унутарњих сукоба, без мржње, нетрпељивости и нетолеранције према другима. По томе су ови интервјуи изузетно корисни, јер кроз њих видимо да је толеранцију заиста могуће живети и разумевати изнутра, на индивидуалном плану, јер су ово, у крајњој линији, интервјуи са појединачним личностима. Ја бих то истакла као највећу вредност ове књиге. Поменуте карактеристике важе и када је реч о интервјуима са црквеним великодостојницима; показује се апсолутна отвореност, не само према свим људима који припадају њиховим верским заједницама, него и другим верским заједницама. Постоји, међутим, једна мала задршка када је реч о овој групи разговора, а то је да међу верски старешинама, ипак, постоји свест да су Роми нешто друго него остали верници. И када се о њима позитивно говори, наглашава се да постоје

* Реч изговорена на промоцији књиге "Ромске душе" (аутори: Ј. Живковић, Д. Тодоровић, В. Јовановић, Д. Б. Ђорђевић, I књига часописа 'ТЕМЕ', издавач: Универзитет у Нишу, Ниш, 2001), одржаној у оквиру рада VIII међународне конференције ЈУНИР-а 29. и 30. јуна и 1. јула 2001. године у Нишу. Излагање није ауторизовано.

места, наравно да то није општи закључак и не говоре сви тако, где и међу њима има јако пристојних и цивилизованих људи, људи који заслужују да буду верници наше верске заједнице. Упркос свему, дух толеранције је нешто што је доминантна особеност у обе ове групе интервјуа.

Исто тако, чини ми се да је ова књига драгоцену за једно социолошко истраживање, да је увод у неку врсту антрополошког приступа, карактеристичног за модерну антропологију и тзв. *интерпретативни метод*. Она нам открива један веома важан закључак, односно потврђује нам да је оборена чувена теза да су све велике, универзалне религије на свим местима исте - понајпре захваљујући, последњих двадесетак година, антрополошким истраживањима вршеним на разним странама света. Ова књига доказује, на основу излагања властите религиозности Рома, да Роми муслимани, православци и католици специфично доживљавају своју религију, специфично се у њеним оквирима понашају, дакле, да је култура управо та која изнутра дефинише њихову религиозност, како је то, мање-више, већ доказано.

Није конфесија та која одређује биће Рома, него биће Рома интерпретира ту концепцију. Сваки појединац овде показује да је то ромско православље, да је то ромско католичанство, схваћено и доживљено према принципима њихове властите културе. Зато је ова књига драгоцену, јер нам открива и ту нову димензију, односно побија вечити став да су велике религије на свим местима, на свим меридијанима увек исте. Исто тако, она релативизује и ону велику причу о сукобу цивилизација и произилазећим опасностима, усложњава теоријску проблематику у оном мери у којој желимо да је у овој књизи пронађемо, а она је у њој присутна у виду једног живог разговора и живе чињенице. Ово су само неке од тајни "Ромских душа", које ћете сами открити, јер је ово само њена прва промоција.